

Specvlvm Privilegiorum Regularivm In Commvni

Pedro <de los Angeles>

Coloniæ Agrippinæ, 1681

§. I. Quotuplex sit decima, quo jure debeatur, ex quibus rebus, quibus, in quo loco, & à quibus sit solvenda?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61715)

§. I.

Quotuplex sit decima, quo jure debeatur, ex quibus rebus, quibus, in quo loco, & à quibus sit solvenda?

Decima prædialis, personalis, & mixta explicatur.

Decima, illa pars fructuum prædialis, quæ ad sustentationem ministrorum Ecclesiæ à fidelibus solvenda est. Quæ decima dicitur, quia decima pars ex fructibus, vel industriis solvenda. Communiter decima dividitur trifariam. Nam prima dicitur *prædialis*, illa scilicet, quæ ex fructibus, vel proventibus prædiorum, agrorum, montium, arborum, piscinarum, molendinorum, &c. accipitur. Alia est *personalis*, quæ accipitur ex fructibus, vel proventibus, ex industria personæ ortis, ut ex negotiatione, mercatura, piscatione, venatione, arte, scientia, bello, &c. Tertia est *mixta* ex prædiali, & personali, quæ ex fructibus partim ex industria, partim ex prædiis dimanat: ut ex foetura animalium, & ex eorum proventibus; ut ex lana, lacte, caseo, butyro, &c. quia tales fructus tam ex pascuis, quam ex animalibus, interveniente hominum industria, in eorum sustentatione, & conservatione proficiuntur. *Lezana tom. 3. verb. decima, n. 1. Lessius lib. 2. cap. 39. dub. 3. num. 12. Palaus tom. 2. tract. 10. disputat. unic. punct. 1. n. 2. Tambur. tom. 1. disp. 15. q. 16. n. 1.* Quare nomine decimæ in præsentem est omnium horum bono-

rum licitè quæstorum decima pars Deo data, sive ipsius ministris ex divina institutione debita.

§ 3. Hujusmodi ergo decimæ sive personales, sive prædiales, sive mixtæ; partim ex jure divino, partim ex jure humano positivo sunt debita ministris Ecclesiæ pro illorum sustentatione, ut inquit D. Thomas 2. 2. *quest. 87. art. 1. in corp.* Est quidem ex jure divino naturali debitum, ut illis congruam sustentationem impertiamur, qui in spiritualibus nobis inserviunt: jus enim naturæ dicat, quod sicut Ecclesiæ ministri populo spiritualia præbent: sic populus illis pro sustentatione corporali necessaria minister, 1. *ad Corinthios 9. Si nos vobis spiritualia seminamus, magnum est si nos carnalia vestra metamus.* Est partim ex jure Ecclesiastico, nimirum designatio illius quotæ, quod sit decima pars, non octava, non alia; hoc enim non est de jure divino in nova lege Christi: licet namque ex jure divino in veteri lege solvenda esset decima Levitic. 27. Malachiæ 3. *Inferre omnem decimationem in horreum meum, ut sit cibus in domo mea.* Hoc tamen cum esset præceptum judiciale, ut inquit D. Thom. 1. 2. *q. 104. art. 3.* adveniente Christo Domino, seu post promulgationem legis Christi, quoad obligationem cessavit: quamvis ad imitationem eorum, quæ tunc a deo rationabiliter præcepta erant, aliqua nunc in Ecclesia præcipiuntur. *Judicialia verò* (inquit D. Thom. 2. 2. *quest. 87. art. 1. in corp.*) *& si non obligent tempore gratiæ, tamen possunt ob-*

Solutio decimarum partim ex jure divino, partim ex jure humano debetur.

observari absque peccato, & ad eorum observantiam aliqui obligantur, si statuatur auctoritate illorum, quorum est condere legem: hoc modo Ecclesia decimas solvendas precipit, Toto titulo de decimis, & in decret. causa 16. quæst. 1. & in Tridentin. sessione 25. cap. 12. & aliis juribus. Et rationem etiam optimam tradit D. Thomas, cur talis quantitas sit ab Ecclesia assignata pro sustentatione ministrorum, sic: Ita etiam determinatio decima partis solvenda, est auctoritate Ecclesia tempore nova legis instituta secundum quamdam humanitatem; ut scilicet non minus populus nova legis ministris novi Testamenti exhiberet, quam populus veteris legis ministris veteris testamenti exhibebat. Et sic decimarum solutionem quoad designationem talis quantitatis solum esse ex jure positivo Ecclesiastico docent Sotus libro 9. de justitia, questione 4. articulo 1. Covarr. libro 1. variar. capite 17. in princip. Suarez de Relig. tractatu 2. libro 1. capite 10. numero 3. Bonac. de Quinto Eccles. præcept. disputatione unica. puncto 1. numero 3. Fagundes de 5. Eccles. præcept. libro 1. capite 1. numero 3. Tambur. Lezana, Palau, Lessius locis citatis.

Pontifex aliquos eximere potest à decimarum solutione, 54. Ex quo sequitur primò Pontificem ex sua absoluta potestate, posse, quem voluerit ab obligatione solvendi decimas eximere, relicta congrua pro ministris sustentatione; quia in hoc juri divino non derogat, quod tantum est debita ministrorum sustentatio: sed solum juri Ecclesiastico, quod optime ex justa causa abrogare potest, cum tota ejus vis, ab il-

lius voluntate dependeat. Barbosa de jure Ecclesiast. lib. 3. cap. 26. §. 3. numer. 12. & 13. Hieronym. in Politic. regul. tract. 8. difficult. 3. dub. 3. punct. 4. numer. 4. Trullench lib. 3. in decalog. cap. 3. dub. 11. numer. 5. Azor. lib. 7. cap. 37. quæst. 6. §. His positis, & omnes excepta Glossa in cap. decimas 16. quæst. 1. quæ ferè ab omnibus rejicitur. Unde immerito nonnulli parochi parum litterati obmurmurant, quòd Pontifex talem exemptionem Regularibus concesserit: sed deberent attendere, quòd si decimæ solvi debent ministris Ecclesie pro labore quem impendunt in administratione spiritualium, & Religiosi etiam hoc munus exercent, rectè operati sunt Pontifices illas remittendo Religiosis, ut ait Rebuffus tractatu de decim. questione 1. numero 103. & Tambur. tomo 1. disputatione 15. questione 18. numero 30. Eo vel maxime, quia ut rectè docent Suarius tomo 1. de Relig. tractatu 2. libro 1. capite 14. numer. 13. N. Lezana tom. 3. verb. decima, num. 5. per hoc privilegium non immutatur generalis ratio, & quasi adæquatus finis, & per se intentus in decimis, qui est Divinus cultus, & sustentatio ministrorum Dei, ac pauperum; sed immutatur particulare jus applicandi hanc partem decimarum huic Ecclesie, vel illi; his personis, vel illis. § Alius autem præter Summum Pontificem nec dispensare in solutione decimarum, nec aliquem ab hac obligatione eximere, aut alteri, quam ei, cui de jure debentur applicare potest: quia hoc ex jure communi, & Pontificio habetur, in quo

Prælati inferiores dispensare non valent. Fagundez *capite 4. numero 6. in fine.* Suarez *numero 8.* Palaus *sup. num. 2.* Unde quamvis in Concilio Tridentino *sess. 21. capite 5. 6. & 7.* concedatur Episcopis, ut Sedis Apostolicæ delegatis posse decimas uni debitas, alteri loco applicare, unire beneficia, vel unita dissolvere pro numerositate populi, & novos clericos assignare, quibus decimæ dentur proportionatè ad suum ministerium; hæc tamen non est relaxatio juris, sed debita decimarum administratio: & hanc non jure ordinario, sed ut Sedis Apostolicæ delegati facere possunt Episcopi.

Consuetudine, & præscriptione, quomodo possunt aliqui eximi à decimis solvendis.

§ 5. Sequitur secundò posse aliquem, vel aliquos consuetudine eximi à solutione decimarum, dummodo Ecclesiæ ministris congrua sustentatio relinquatur, quæ ex jure divino debetur, contra quod nulla potest prævalere consuetudo. Ratio est, quia solutio decimarum supposita congruâ sustentatione ministri præstanda est ex jure Ecclesiastico, quod consuetudine abrogari potest, ut diximus *som. 3. tract. 11. de legib. cap. 6. num. 3.* ad quam consuetudinem inducendam huic legi derogantem sufficit quadraginta annorum absque interruptione continuatio, etiam si mala fide, & absque titulo probabili sit introducta. Nam licet ad præscriptionem dominium transferentem, titulus & bona fides requiratur; non tamen ad consuetudinem legem abrogantem: etiam si primi illius introductores peccaverint. Ita docent excitato Covarr. *lib. 1. variar. cap. 17. num.*

8. §. 10. Lessius *lib. 1. cap. 17. num. 16.* Palaus *tom. 2. tract. 10. disputat. unic. punct. 4. num. 6.* § Eriam præscriptio potest aliquem à solutione decimarum eximere, dummodo cum probabili titulo, & bona fide per quadraginta annos possideat jus non solvendi, juxta à nobis dicta *tract. 12. cap. 2. num. 9.* quia per præscriptionem, legis tempore diffinito, transfertur jus, & dominium ab uno in alium, *leg. nunc. Cod. de usucapion.* Ad præscriptionem autem absque titulo, requiritur tempus hominum memoriam excedens, *cap. audistis, de prescription. cap. 3. de consuetud. in 6.* quia semper jus tali præscriptioni resistit, *cap. 1. de prescription.* & sic semper præsumitur mala fides, nisi tempus transierit immemorabile, quod ubi Antecessores in possessione rei exegerint, non potest præsumi eos absque aliquo justo titulo rem possedisse: Covarr. *nu. 8. & 10.* Lessius *dub. 5. num. 26.* Tambur. *de jure Abbatum, tomo primo, disputatione 15. quest. 18. nu. 56.* Suarez *cap. 13. numero primo, Guierrez Canon quest. libro secundo, cap. 21. num. 65.* Palaus *part. 5. numero primo.* § Unde fit consuetudinem præcipuè locum habere circa decimarum circumstantias: nimirum ut solvantur ex his rebus, non ex illis, hac mensura, hoc tempore, hoc loco, huic Ecclesiæ, non illi. Si enim consuetudo legem decimarum potest abrogare manente congrua ministrorum sustentatione, multo magis circa dictas circumstantias mutandas vel alterandas poterit vim habere. D. Thomas 2. 2. *questione 87. articulo 2.*
Ad

ad 3. Suarez cap. 12. num. 15. Palau
num. 4. § Potest etiam per composi-
tionem, transactionem, vel commu-
tationem, obligatio solvendi decimas
suspendi, dummodo Authoritate Pö-
tificis id fiat, si per multum tempus
facienda est. Non tamen potest talis
compositio fieri inter Laicos, & Cle-
ricos de futuris decimis in perpetuū,
vel ad longum tempus: quia esset
quasi quædam alienatio bonorum
Ecclesiæ. Sed sufficit autoritas Epi-
scopi, quando compositio fit inter
unam & aliam Ecclesiam *ex cap. Ex
multiplici, de decimis, cap. Veniens, de
transactionibus*, & ibi Panormitan.
Fagundez in 5. Eccles. præcepto, libro
tertio, capite secundo, numero 18. Re-
buff. in tractatu de decimis, parte se-
cunda, numero 16. Palau numero 5.
at compositio de decimis jam debi-
tis potest fieri à quolibet particulari,
qui sicut eas remittere potest libera-
liter, & ut solutas habere, ita etiam
de iis inire compositionem. Bona-
cin. *disputatione ultima, de 5. Ecclesia
præcepto questione unica, puncto quinto,*
num. 3.

Ex om-
nibus,
quæ lici-
tè homo
potest
acquire-
re, deci-
mæ de-
bentur.

§ 6. Sed inquires primò ex quibus
rebus personales decimæ debentur?
§ Responderetur, quod ex omnibus,
quæ homo licitè potest acquirere,
*Ex cap. transmissa, de decimis, cap. non
est, eodem titulo, & probat D. Thomas
2. 2. questione 87. articulo secundo.*
Unde de venatione, de negotiatio-
ne, de qualibet arte, de ipsa etiam mi-
lizia debentur decimæ, nimirum de-
cima pars prædæ, & negotiationis, &
cujuslibet alterius justî lucri propria
industria ac labore acquisiti: deductis

tamen expensis, juxta *cap. Pastorales,
de decimis*. Ubi Pontifex in nego-ia-
tione concedit, ut possint expensæ
deduci prius, quam decimæ solvan-
tur ex lucro: quamvis juxta *cap. non
est, eod. tit.* ex fructibus prædialibus, &
mixtis non sint deducendæ expensæ,
sed ex omnibus fructibus decimæ in-
tegrè solvi debent, docet D. Thom.
loco cit., ad 4. ut postea dicemus, ratio
esse potest: quia in negotiatione ope-
ratur manus Domini: in fructibus
autem operatur manus Dei: ob id-
que donum Dei meritò appellantur.
Præterquam quod non dicitur lu-
crum nisi id quod deductis expensis
manet: at omnia, quæ ex terra nas-
cuntur, fructus terræ nuncupantur.
§ Sed hæc ex jure communi procedunt,
quod in omni fere regno, ac
Provincia sic abrogatum contraria
consuetudine, aut præscriptione vi-
dimus; ut nullibi ferè decimæ perso-
nales sint in usu: quare in hac parte,
consulenda est consuetudo legitimè
introducenda, & jam stabilita, & secun-
dum illam agendum, ut inquit Pa-
normitan. in *cap. Cum homines, de De-
cimis, num. 5. in fin.* Valent. *tomo ter-
tio, disputatione 6. quest. 5. punct. 3. in
fine.* Palau *tomo secundo, tractatu 10.
disputatione unica, puncto 6. in fine.* &
passim Doctores. Unde dixit Divus
Thomas *questione 87. articulo secun-
do, in corp.* & ideo in nova lege tenentur
homines ad decimas personales, secun-
dum consuetudinem patriæ, & indigen-
tiam ministrorum. Unde Augustinus
dicit, & habetur *16. questione 1. cap.
decima: de militia, de negotio, & artificio
redde decimas.*

Ex quibus rebus prædiales decimæ debeantur.

57. Inquires secundò: ex quibus rebus prædialibus, aut mixtis decimæ solvendæ sint? Respondetur, quòd ex omnibus fructibus, & proventibus rerum mobilium, & non mobilium, nisi aliud ex consuetudine sit introductum, *cap. tua nobis, cap. non est, cap. nuntios, de decimis, & probat Divus Thomas questione 87. articulo secundo*, quia omnium rerum Deus author, & productor est, & sic ut talis debet recognosci, omnium decimarum oblatione. Unde non solum ex tritico, sed etiam ex palea decima debetur; quia palea inter fructus terræ computatur. Fagundez 5. *præcept. Eccles. cap. 4. numero secundo*. Suarez *capite trigésimo quarto, numero secundo*, Azor libro septimo, *capite 35. questione nona*, & ex omnibus fructibus arborum, & oleis, & leguminibus, *cap. ex multiplici, de decimis*. Excipiuntur minuta olera, quæ ex hortis colliguntur: *Quia nunc de huiusmodi minutis rebus non tenentur homines decimas dare, nisi forte propter consuetudinem patriæ*, inquit Divus Thomas *loco citato, ad 3. S. o. libro 9. de iusticia, questione 4. articulo secundo ad 3.* Ex molendinorum, etiam ad ventum, proventibus decimæ debentur, quia absolute sunt rei fructus, ut habetur *cap. pervenit, cap. Pastoralis, capite ex transmissa, de decimis*. Et ex locatione domus, aut furni, aut lacus, aut prati, aut alterius cuiusvis rei, *cap. commissum, cap. pastoralis, eodem titul. & à fortiori ex ipsa herba in fasciculos colligata, ut vendatur, & ex arboribus nemorum si excidantur, non verò ex*

herba quando ad pascenda animalia colligitur, vel cum ea in pratis animalia pascuntur: quia jam ex ipsis animalibus decimatur. Suarez, Azor. Palau, *locus citatus*. Ex foetura autem animalium decima debetur, ut patet: & de fructibus, & proventibus ab eis provenientibus: ut sunt caseus, lac, butyrum, mel, cera ex apibus, *cap. quicumque, cap. omnes 16. questione septima, cap. nuntios, de decimis*.

58. Ex omnibus dictis fructibus integris, antequam ex eis pensiones, expensæ, aut tributa deducantur, decimæ solvendæ sunt, *cap. cum non sit, cap. tua nobis, cap. non est, cap. Pastoralis, de decimis*. Unde dicit Divus Thomas 2. 2. *questione 87. articulo secundo, ad quartum*, debentur autem decima de fructibus terræ, in quantum proveniunt ex divino munere, & ideo non debent prius deduci tributa, & pretium operariorum, quam solvantur decima; sed ante omnia debent decima solvi ex integris fructibus. Lessius *capite 39. dubio 3. numero 16.* Fagundez libro primo, *capite 4. numero sexto, Bonacini. supra questione quinta, puncto 3. in fine*. Cæterum cum decima pars debita sit ex omnibus integris fructibus; quorum aliqui optimi sunt, alii deteriores; nec tenentur homines meliores eligere, nec possunt deteriores dare; sed bona fide ex mediocribus tribuere debent: alias qui decimas Ecclesiæ solveret ex fructibus notabiliter deterioribus, & contra iustitiam, & Religionem mortaliter peccaret: obnoxiusque restitutioni maneret, &

Neque ex melioribus, nec deterioribus fructibus decimæ sunt solvende; sed ex mediocribus.

& pœnas impositas pro fraudatori-
bus decimarum incurreret. Sylvester
verb. decima, § 5. numero tertio, Bona-
cina num. 16. Fagundez numero septi-
mo, Palau punct. 8. numero secundo.
§ Quomocumque autem agri col-
lantur, sive per propriam personam,
sive per colonos, ex fructibus integris
decima debetur, illa tamen à domi-
no soluta, nec servus, nec colonus ex
re sibi contingente debet solvere :
alias bis ex eadem re decima solvere-
tur. Quare si dominus agri omnes
ejus fructus pro pretio sibi dato ces-
sit semper, hoc intelligitur de omni-
bus exclusa decima, quia hæc debe-
tur Ecclesiæ : & sic in conductione
fructuum intrare non potest, nec ra-
tione illius potest conductor pre-
tium offerre Domino agri. Sotus lib.
8. de just. questione 4. art. 2. Suarez lib.
1. cap. 35. num. 7. & 14. § Sed notat D.
Thomas artic. 2. ad 4. Quod de his, qua
furis, & rapina tolluntur, ille, à quo auf-
feruntur, decimas solvere non tenetur,
antequam recuperet; nisi forte propter
culpam, & negligentiam suam, damnum
incurrerit: quia ex hoc Ecclesia non debet
damnificari. Si verò vendat triticum non
decimatum, potest Eccl. sia decimas exi-
gere, Ecclesiæ debitas, & ab emptore, quia
habet rem Ecclesiæ debitam, & à vendi-
tore, qua quantum est de se Ecclesiam de-
fraudavit, uno tamen solvente alius non
tenetur.

Reges 59. Inquires tertio, quæ personæ
decimas debeant decimas solvere. § Respon-
solvere detur omnes fideles baptizatos, nisi
tenen- aliàs sint exempti, cap. transmissa, de
tur, non decimis, cap. à nobis, cap. tua nos, eodem
pauperes titulo, & tenet D. Thomas questione

87. articulo primo, & quarto. Unde
etiam Principes, Imperatores, & Re-
ges, ab hac obligatione exempti non
sunt: quia etiam Reges sunt subditi
Ecclesiæ Pastoribus, ab eisque reci-
piunt Sacramenta: & quo plura à
Deo receperunt, eo magis obligantur
ad ea, quæ ad cultum Dei ordinan-
tur. Quod præclare dixit lex Regia
Hispaniæ 1. partit. titul. 20. leg. 2. ubi
dicitur: *Tenudos son todos los homes del
mundo de dar diezmos à Dios, è major
mente los Christianos, porque ellos tienen
la Ley verdadera, è son mas allegados à
Dios, que todas las otras gentes. Eporende
no se pueden escusar los Emperadores, nin
los Reyes, nin ningun otro home poderoso:
ca quanto mas poderosos, è mas honrra-
dos fuerent, mas tenudos son de lo dar,
conociendo que la honrra è el poder que
han, todo les viene de Dios. Sic piissima
lex, & ibi Gregorius Lopez, Rebuffi,
questione 5. de decimis, num. 26. & qua-
stione 8. num. 27. Moneta de decim. cap.
5. num. 26. Barbol. libro tertio, de jure
Eccles. cap. 26. § 3. num. 2. § Pauperes
autem, qui sunt in extrema necessi-
tate, excusantur à solutione decima-
rum ob inopiam: quod si ad fortu-
nam meliorem deveniant, non ob id
decimas non solutas tenentur restitu-
ere: quia nec ratione injustitiæ, ac ju-
ris, ad eam tenentur restitutionem,
ut constat: nec ratione rei alienæ con-
sumptæ, quia in extrema necessitate
omnia sunt communia, & fiunt pro-
pria apprehendentis, quemadmo-
dum de furrupiente in extrema neces-
sitate diximus tomo tertio, tractatu 13.
de restitut. cap. 5. numero tertio, & te-
nent Soto libro quarto, de justitia, qua-*

extremā
necessi-
tate la-
borantes

fione 7. artic. 1. ad 4. Sayr. lib. 10. tra-
 ctatu 15. num. 12. & 14. Sylvester verb
 restituit. 5. num. 4. Diana parte quinta,
 tractatu 8. resolut. 8. & 9. & loquendo
 in casu nostro de decimis, Suarez
 tomo primo, de relig. tractatu 2. libro pri-
 mo, cap. 16. num. 17. Palau punct. 11.
 num. 2. Laym. libro quarto. tract. 6. cap.
 3. num. 6. Raphael à Torre 2. 2. qua-
 stione 87. art. 4. dif. 3. num. 3. § Imo
 non solum pauperes qui sunt in ex-
 trema necessitate, aut quasi extrema
 à solutione decimarum excusantur;
 sed illi etiam qui gravi necessitate la-
 borant; eo quod non habeant neces-
 saria ad suam, & suorum congruam
 sustentationem: quia solutio debiti,
 ex justo titulo contracti optime dif-
 ferri potest ob gravem necessitatem,
 vel inopiam debitoris: sicut de illo,
 qui ex mutuo, vel alio modo debet,
 & solvere non potest, nisi cum gravi
 incommodo, diximus loco citato. Sed
 in hoc casu, quo ob necessitatem gra-
 vem decimas non solvunt, illas, quas
 tempore necessitatis prætermiserunt,
 integre reddere, & restituere tenentur,
 cum ad meliorem fortunam de-
 veniunt, & talis solutionis pro tem-
 pore, quo absque gravi incommodo
 possunt, propositum habere tenentur:
 quia in gravi tantum necessitate,
 quæ non sit extrema, non fiunt bona
 communia: & sic quæ ex alieno in ea
 necessitate consumuntur, non con-
 sumuntur ut propria, sed ut aliena: &
 sic ratione rei alienæ consumptæ ad
 restitutionem prædicti obligantur.
 Suarez cap. 16. num. 18. versu, In hoc ve-
 ro casu, Filliuc. tractatu 27. secunda
 parte, cap. 8. quest. 3. n. 166, Torre su-

pra disputatione 3. num. 3. Laym. lib. 4.
 tractatu 6. cap. 3. num. 6. Palau punct.
 11. num. 2. Trullench. lib. 3. in decalog.
 cap. 3. dub. 10. num. 9. & alij.

60. Ex jure communi omnes cle-
 rici, sive Religiosi, sive sæculares, qui Clerici
 parochi non sunt, decimas solvere decimas
 tenentur, cap. 2. cap. Nuper, cap. ex par-
 te, de decim. Sed non ex bonis Ecclesi-
 asticis, seu quæ pertinent ad Eccle-
 siam; sed ex fructibus hæreditariis,
 quæ sibi titulo patrimonij, legati, do-
 nationis vel alio modo proveniunt:
 quia etiam clerici debent à parocho
 Sacramenta recipere, quæ est ratio,
 quare sæculares decimas solvere te-
 neantur. Unde dixit D. Thom. 2. 2.
 quaestione 87. art. 4. in corp. Unde tales
 clerici in quantum clerici sunt, id est in
 quantum habent Ecclesiasticas possessio-
 nes, decimas solvere non tenentur. Ex alia
 vero causa, scilicet propter hoc quod pos-
 sident proprio jure, vel ex successione pa-
 rentum, vel ex emptione, vel quocumque
 hujusmodi modo sunt ad decimas solven-
 das obligati. Quod tenent Aragon ibi,
 Torre disputatione 6. numero 11. Mol-
 fes. tractatu 6. capite quarto, numero 38.
 Covarr. lib. 1. variar. cap. 17. num. 8. Pa-
 laus punct. 11. num. 3. Sotus lib. 9. qua-
 stione 4. articulo quarto, Guttier. lib.
 quaest. Canonic. cap. 21. numero 52. Les-
 sius libro secundo, cap. 39. dub. 5. nu. 23.
 Fagundez 5. præcept. Eccles. libro secun-
 do, cap. 2. numero quarto, Trullench.
 dub. 10. numero secundo. § Imo de su-
 prædictis bonis patrimonialibus, vel
 alijs, quæ Ecclesiæ non sunt, decimas
 tenentur solvere, etiam si ad titulum
 eorum fuerint ordinati & etiam si
 Ecclesiæ, cui decimæ debentur inter-
 vian,

viant, Tum, quia tale patrimonium titulo seculari adhuc possidetur. Tum etiam, quia Ecclesia non debet defraudari re sibi debita ob susceptionem Ordinum. Sic Barbosa libro tertio, de jure Eccles. cap. 26. §. 3. num. 10. Bonacin. dissertatione ultim. de precept. Eccles. questione ultim. punct. 7. Suarez como primo, de relig. tractatu secundo, libro primo, cap. 17. num. 2.2. Fagundez & Trullench. loco citato.

Qualiter parochi decimasolvere debent.

61. At parochi minime tenentur de prædijs beneficij, quæ exempta sunt, utpote bona Ecclesiæ, de quibus inquit D. Thom. art. 4. ad 1. prædia vero Ecclesiæ non sunt ad decimas solvendas obligata, etiam si sint intra terminos alterius parochiæ. Ex bonis autem patrimonialibus, quæ titulo seculari possident, vel quæ sibi relinquuntur, non ut parochis, seu ut incorporentur cum bonis beneficij, sed ut personis particularibus, decimas debent Ecclesiæ, in cujus jurisdictione prædialia sita sunt, & cui antea decimas solvant: quia res cum suo onere transit, & pro præsentis est expressus textus in cap. si quis laicus, vel clericus 16. questione 1. cap. Ecclesiæ cum duob. seq. eadem causa, & quest. & hoc etiam si ipse parochus sit illius Ecclesiæ, cui decimæ debentur, si dantur alij clerici inter quos decimæ dividantur: quia ut bene inquit D. Thom. loco citat. Clerici de proprijs prædijs tenenturolvere decimas parochiali Ecclesiæ sicut & alij, etiam si ipsi sint ejusdem Ecclesiæ clerici: quia aliud est habere aliquid ut proprium, aliud ut commune. Et sic quando ipsi decimas illius Ecclesiæ integre non recipiunt, alijs donare debent

partem, quæ illis competit. Barbosa lib. 3. de jure Eccles. cap. 26. §. 2. num. 10. Covarruv. lib. variar. cap. 27. num. 8. Gutierrez. quest. Canon. lib. 1. cap. 27. n. 54. Trullench. lib. 3. cap. 3. dub. 10. num. 4. Fagund. lib. 2. cap. 2. num. 8. Suarez cap. 17. num. 16. Palaus punct. 11. num. 5.

62. Inquires denique, quæ pœnæ sint impostæ non solventibus decimas, aut facientibus eas non solvi, vel eas aliquomodo usurpantibus? Respondetur, quod in cap. si autem. 16. q. 1. sub pœna excommunicationis præcipitur, ut omnes, integras decimas, quibus debentur, solvant, & in Tridentino sess. 25. cap. 12. de reform. dicitur: qui decimas subtrahunt, aut impediunt excommunicentur, neque ab illo crimine nisi prævia restitutione requisita absolvantur. Sed non ob id deneganda est absolutio eis, qui ob paupertatem, solutionem decimarum prætermittunt, si in proposito sunt solvendi, cum poterunt: quia non est credibile Concilium velle denegari Sacramenta ei, qui in culpa non est restituendi. Navarr. cap. 17. n. 59. ad finem. Sanchez in Decalog. lib. 2. cap. 20. n. 19. Henric. lib. 13. cap. 28. num. 1. Bonac. disp. ultim. de 5. Eccles. precept. quest. 5. punct. 7. § Deinde in Clement. Cupientes, de pœnis, ipso jure excommunicantur Religiosi cujuscumque Ordinis, qui in concionibus, & aliis locis aliqua tractant, ex quibus moventur audientes, ut decimas debitas non solvant, quam pœnam ut incurrant eo pravo animo debent illa dicere, & coram iis, qui tenentur,olvere. Et ibi etiam additur excommunicatio adver-

Pœnæ recententur, quas non solventes decimas incurrun.

sus Religiosos, qui scienter pœniten-
 tes non obligaverint decimas solve-
 re, & postea cum possint, non emen-
 daverint: factum, audentque potius
 concionari eos non habere talem
 obligationem: & omnes istas actio-
 nes requirit textus concurrere ad in-
 currendam talem excommunicatio-
 nem, ut notavit Toletus in *explicatione*
hujus Clement. Palaeus punct. 11. n. 2.
 § Et præterea Leo V. in Concilio La-
 teranensi statuit, quod confessarij te-
 neantur hortari, & monere, etiam
 sub onere conscientiarum suarum,
 illos, quorum confessiones audierint,
 cujuscumque fuerint conditionis, ad
 solvendas decimas; illisque eas sol-
 vere recusantibus, absolutionem de-
 negare: & quod super hoc requisiti,
 id populo etiam publicè prædicare,
 & persuadere teneantur: ut habetur
 in supplemento fol. 26. concess. 82. & in
 compend. privileg. verb. decima §. 14. De
 quo Rodriguez tom. 2. quest. 44. art.
 3. Lezana tom. 3. verb. decima num. 12.
 Tamb. tom. 1. disp. 1 §. quest. 18. num. 65.
 Qui advertunt, quod ex concessione
 Eugenij IV. Regulares non tenentur
 onerare conscientiam dicto modo
 confitentibus, nisi quando ab Ordina-
 rariis fuerint super hoc requisiti:
 quod satis rationi, ac consuetudini
 conforme est, inquit Lezana, & ita
 observandum, etiam si dicta conces-
 sio Eugenij IV. fuerit vivæ vocis ora-
 culum.

§. II.

*Qualiter jure communi, Religiosi com-
 munitè viventes, exempti sint à
 solutione decimarum?*

63. **E**Xplicatâ jam obligatione
 omnium fidelium baptiza-
 torum, ad solvendas decimas, vidi-
 mus etiam quod ab hac obligatione
 potuit jure optimo Pontifex ali-
 quos eximere, maxime illos, qui coo-
 peratores sunt ad inserviendum po-
 pulo, in spiritualibus; qualiter Regu-
 lares concionibus, & confessionibus,
 & alijs charitatis operibus, magna
 cum utilitate fidelium insudate nemo
 nisi cæcitiens haud videbit. Quod ip-
 sum attendentes Domini Episcopi Re-
 gularibus bene affecti (pauci sunt, qui
 eorum restringere privilegia, vel eos
 in re tot titulis debita, perturbare non
 attentant) & eorum favori inclinati,
 omnem gratiam, justitiæ lege servata,
 ut par est, omnemque benevolentiam
 ostendunt neglectis impugnatorum
 oppositionibus. Videamus modo,
 quid ex jure communi, & antiquis-
 simo eis competat: ad quod recur-
 rendum est, quando privilegia parti-
 cularia defuerint; & etiam quando
 adsunt, ut magis roborata, & firmata
 permaneant: & postea de privilegiis
 extra corpus juris concessis sermo-
 nem faciemus.

64. Igitur ex jure communi an-
 tiquissimo Monachi, aut Religiosi,
 aut Clerici in communi viventes ex-
 empti erant à decimis solvendis, non
 solum

Merito
 Regularibus ex-
 emptio à
 decimis
 concessa

Jus anti-
 quum
 circa de-
 cimas ab